

*Г. І. Андреева, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

РОЛЬ СТРОКОВОГО РИНКУ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ

Важливим результатом структурних перетворень, що проводяться в країні, стало суттєве зростання інтересу господарюючих суб'єктів до строкового ринку – ринку похідних цінних паперів. Учасники економічних відносин почали усвідомлювати важливість механізму хеджування як засобу управління ризиком, а деякі з них почали використовувати похідні фінансові інструменти для захисту своїх інвестицій від можливих втрат.

Строковий ринок є високодохідним, хоча і дуже ризикованим полем для інвестування. На перший погляд економічна користь від строкового ринку здається зовсім незначною. Для суспільства угоди з похідними цінними паперами є грою з нульовим номінальним результатом – при виконання контракту програш однієї сторони відшкодовується виграшем іншої. Проте операції з похідними інструментами відкривають не тільки величезні можливості для спекулятивної гри, але і приносять реальну користь всьому суспільству.

Ринок похідних цінних паперів підвищує ефективність всього фінансового ринку. У широкому сенсі це означає, що зменшуються витрати розподілу фінансових ресурсів між учасниками економічних відносин. Зниження вартості здійснення інвестицій сприяє підвищенню темпів економічного зростання. Повноцінне функціонування строкового ринку дозволяє вирішити не тільки загальноекономічні проблеми, але й проблеми конкретних суб'єктів господарювання. Похідні цінні папери відкривають учасникам ринку нові можливості для управління ризиком економічної діяльності. Вони дозволяють розкласти його на складові. За допомогою купівлі або продажу цих компонентів компанія може зосередитися на управлінні тільки певними видами ризику, а решту ризиків перекласти на інших учасників ринку, більш схильних до них, або здатних справлятися з ними краще. З макроекономічної точки зору похідні цінні папери сприяють ефективному розподілу ризиків серед учасників економічних відносин.

Учасники ринку можуть використовувати похідні інструменти й в спекулятивних цілях. Спекулянт приймає на себе ризики, прагнучи отримати певний прибуток на підставі своїх очікувань. Ринок похідних цінних паперів відкриває нові можливості для арбітражерів, зокрема сприяє встановленню несуперечливих цін на всьому фінансовому ринку, що підвищує його ефективність.

Слід зазначити, що похідні цінні папери відкривають інвестиційні можливості, які неможливо отримати будь-яким іншим способом.

За допомогою фінансової інженерії учасники ринку можуть розробляти індивідуальні рішення для конкретних завдань економічної діяльності. Строковий ринок виконує інформаційну функцію. Завдяки властивій похідним цінним паперам націленості на майбутні події їх ціни відображають очікування учасників ринку щодо динаміки базового активу в майбутньому. У порівнянні з інструментами спотового ринку вони містять якісно нову інформацію.

Наявність розвинутого строкового ринку дозволить підвищити прозорість механізму ціноутворення на товарних і фінансових ринках, унаслідок чого з'явиться можливість для вільної цінової конкуренції. Тим самим будуть знижені можливості зловживання домінуючим положенням для монополістів. З прискоренням розвитку строкового ринку підвищиться комплексність розвитку фінансового ринку, що сприятиме його стійкості, закріпленню нового сектору фінансових інструментів, обіг яких здатний відвернути вільні фінансові ресурси і тим самим знизити рівень інфляції.

Не викликає сумнівів, що вітчизняній економіці гостро потрібний ефективно функціонуючий строковий ринок. До теперішнього часу вже закладена серйозна основа для його розвитку, і найближчим часом слід чекати упевненого зростання строкового ринку.

*О. Б. Афанасьєва, канд. екон. наук, К. Ю. Тверітін, аспірант,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕРЕРВНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРЕВЕНТИВНОГО УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМИ ЯВИЩАМИ

У період посткризової стабілізації увага суб'єктів господарювання зміщує акценти із реалізації заходів, орієнтованих на подолання світової фінансової кризи, на розробку нових дієвих механізмів, які дозволять якомога раніше діагностувати потенційні проблеми та ризики. Мова йде про превентивне антикризове управління. Особливо це стосується вітчизняних банківських установ, діяльність яких нерозривно пов'язана із прийняттям ризиків.

Як свідчить аналіз досвіду антикризового менеджменту банків США, країн Європейського Союзу, в Японії, Індії високу ефективність має така превентивна міра як впровадження в діяльність банків управління безперервністю бізнесу (Business Continuity Management або ВСМ). За визначенням Інституту безперервного планування, ВСМ являє собою цілісний управлінський процес, який дозволяє ідентифікувати потенційні загрози та забезпечити основу для забезпечення стійкості та